

Kursus-år 2016/2017

Større skriftlig opgave

Alle nedenstående oplysninger skal udfyldes

Kursistnummer: [redacted] Kursistnavn: [redacted] mailadresse:

Fag: Dansk A	Lærernavn: Ingrid Jørgensen Kristensen	Initialer: IK
Fag:	Lærernavn:	Initialer:

Emneområde: *Romantikken med fokus på eventyr*

Opgaveformulering: Redegør for romantikken med særligt fokus på eventyrgenre.

Analyser og fortolk H. C. Andersens eventyr *Den lille Havfrue* (1837) og *Historien om en Moder* (1848).

I din perspektivering skal du bl.a. inddrage følgende citat:

"Disse tre eventyr (Den lille Havfrue, Snedronningen og Historien om en Moder) ligner moderne fantasy på flere punkter, f.eks. ved den 'åbne' verdenskonstruktion (...). De ligner til gengæld ikke folkeeventyrene ret meget, selvom der er benyttet løsrevne folkeeventyringredienser." (Bilbo Egelund, Fantasy litteratur, 2011).

Lærerkontakt oplysning(er): Mail: IK@kvuc.dk

Jeg bekræfter herved med min underskrift, at opgavebesvarelsen er udarbejdet af mig. Jeg har ikke anvendt tidligere bedømt arbejde uden henvisning hertil, og opgavebesvarelsen er udfærdiget uden anvendelse af uretmæssig hjælp og uden brug af hjælpemidler, der ikke har været tilladt under prøven. Underskriften må gerne skrives fra din PC.

Dato 20.02. 2017

Underskrift kursist: [redacted]

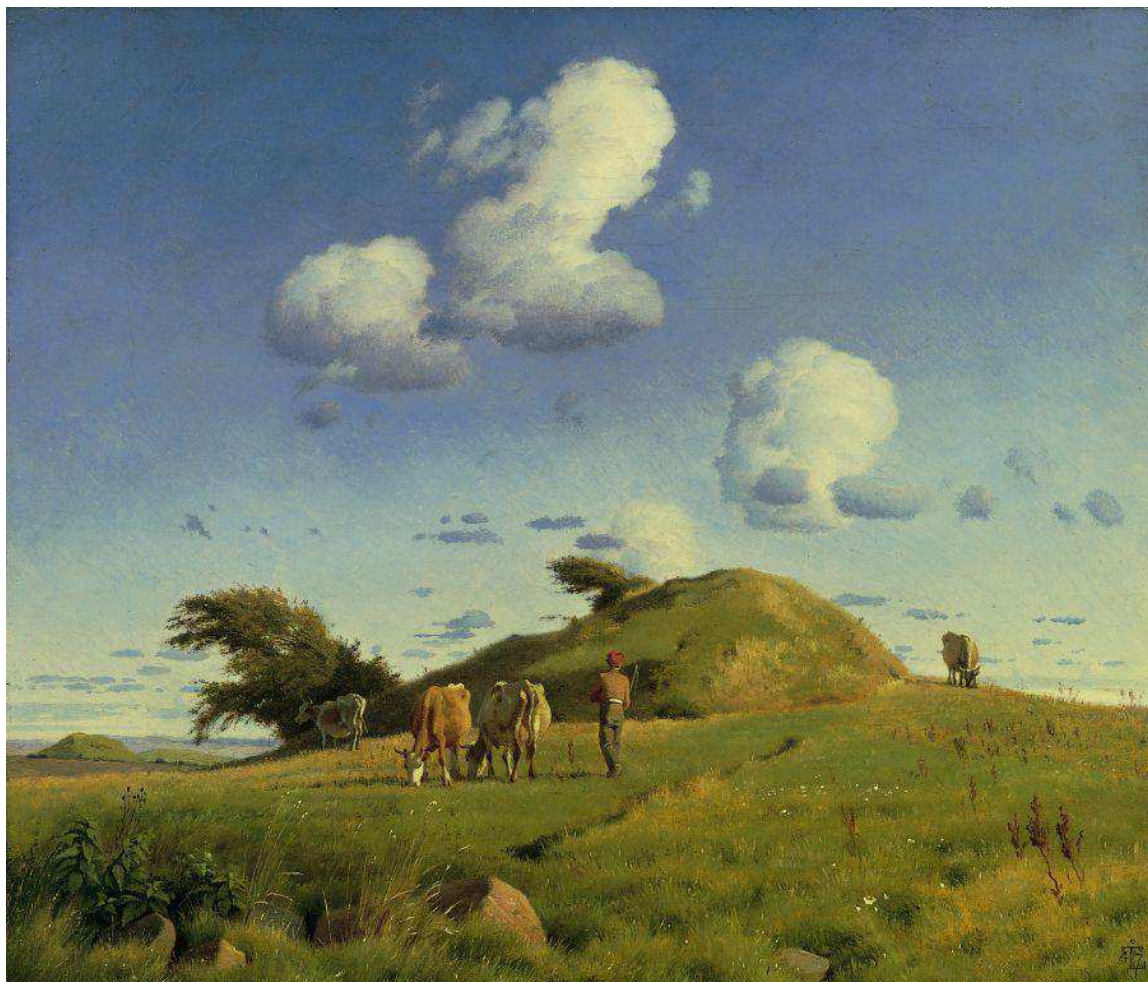
Dato 29.01. 2017

Underskrift lærer: Ingrid J. Kristensen

Evt. fremmedsprogsgodkendelse: Sprog:

Underskrift leder:

Eventyr fra Romantikken

Københavns VUC & HF

Dansk A

Februar

Vejleder: Ingrid Kristensen

Abstract

Most people in the world have probably heard a fairytale once or twice. Storytelling is an old tradition which is still relevant today, since stories like the Red Riding Hood and Rapunzel are still being told to children. This assignment examines what components and storytelling elements create a fairytale, and what the original idea behind fairytale telling was. I have decided to analyse and interpret two of H. C. Andersens most well-known fairytales, The Little Mermaid, and a little less popular one called The Story of a Mother, to learn the themes behind these classics, as well as to ponder what messages the author is trying to tell through his stories. The question to whether how much influence fairytales have had on modern times is also answered, as we take a closer look on fairytales and modern fantasy and compare the two genres to each other. It is concluded that modern fantasy carries a lot of the same elements as the fairytales of old days and that people can listen to fairytales not only as entertainment, but also as a way of developing themselves as persons. Although fairytales are not being written as often as they were in past times, like in the romanticism era, they have inspired many newer hits within film and literature, which means the spirit of fairytales still lives on today.

Indhold

Indledning.....	5
Redegørelse for Romantikken	6
H.C. Andersen og Eventyrgenre 6	
Analyse af Den Lille Havfrue og Historien om en Moder	8
Den Lille Havfrue	8
Historien om en Moder	10
Eventyr i dag.....	12
Skrev H.C. Andersen Fantasy?	14
Konklusion	15
Litteraturliste	16
Bilag 1.	16
Bilag 2.	17
Bilag 3.	18
Bilag 4.	19

Indledning

Eventyr har haft stor indflydelse på mennesker i flere hundrede år, ikke blot som glimrende underholdningsmateriale, men også som en interessant måde at videregive moraler og livsråd til andre. Hvad der ikke er muligt at føre ud i det virkelige liv, kan frit pyntes ind i en fiktiv fortælling, hvor kun fantasien sætter grænser. Jeg har valgt at sætte fokus på romantikken i dansk historie, hvor eventyrfortælling for alvor kom på mode, samt på H. C. Andersen, hvis udødelige værker stadig bliver fortalt den dag i dag. Jeg har valgt at redegøre for romantikken som en periode, med fokus på de elementer, der opbygger et kunsteventyr. Taler man om eventyrfortælling, må man nemlig skelne mellem de helt gamle folkeeventyr, og de mere moderne kunsteventyr, der i Danmark primært blev kendt gennem forfatteren H. C. Andersen. Jeg vil lave en vurdering af forskellen mellem H.C. Andersens historier og klassiske eventyr. Dernæst følger en analyse af to af H. C. Andersens værker, *Den Lille Havfrue* og *Historien om en Moder*, samt en fortolkning af de budskaber de to eventyr enkeltvis fortæller mig som læser. Afslutningsvist følger en perspektivering til eventyrfortællinger i moderne tid, eftersom man kan hævde, at datidens eventyr har banet vejen til fantasy som en ny genre i dag. Dette leder mig frem til følgende opgaveformulering:

Redegør for romantikken med særligt fokus på eventyrgenre.

*Analyser og fortolk H.C. Andersens eventyr *Den Lille Havfrue* (1837) og *Historien om en Moder* (1848).*

I din perspektivering skal du bl.a. inddrage følgende citat:

*”Disse tre eventyr (*Den Lille Havfrue*, *Snedronningen* og *Historien om en Moder*) ligner moderne fantasy på flere punkter, f. eks. ved den ’åbne’ verdenskonstruktion (...). De ligner til gengæld ikke folkeeventyr ret meget, selvom der er benyttet løsrevne folkeeventyringredienser.” (Bilbo Egelund, **Fantasylitteratur side 23**).*

Redegørelse for Romantikken

Når man taler om romantikken, er det først og fremmest vigtigt at forstå, hvilke livsanskuelser og tanker der var de dominerende i denne tidsperiode, der var en reaktion på rationalismen.

”Romantikken bliver til som en reaktion på 1700-tallets rationalisme, der var udadvendt og målrettet i sit forsøg på at ændre verden politisk. Romantikken er en bevægelse, der vender blikket indad, for der at finde det egentlige og dybe i tilværelsen. Romantikeren ønsker ikke at lave verden om, han vil undslippe dens trivialitet ved at anskue den poetisk” (Litteraturens Veje, side 138).

Selve sjælen for den rationelle tankegang, der var præget af videnskab, fornuft og regler, bliver i romantikken fuldstændig vendt på hovedet, og erstattet af en romantisk livsanskuelse. Verden ses i romantikken gennem et fantasifuldt og idealistisk slør, der først og fremmest fokuserer på det smukke og idylliske ved at leve. Denne skønhed gribes af mange kunstnere an i naturen, i kærligheden eller i det inspirerende øjeblik, som den lykkelige slutning. Hvor rationalismens idéer var baseret på konkrete undersøgelser af virkeligheden, er romantikken mere spekulativ og abstrakt i sin måde at gribe verden an på.

”Romantikeren dyrker det intense følelsesliv, de ønsker at gribe tilværelsen ad følelsens vej. Derfor er romantikeren åben i intuitiv betydning: gennem sin fantasi og fornemmelse af naturens poesi ønsker han at trænge ind til marven af virkeligheden” (Litteraturens Veje, side 139).

Romantikken kendes bl.a. for de mange store forfattere, der blomstrede fra 1800 til 1870, heriblandt Adam Oehlenschläger, B.S. Ingemann, og H.C. Andersen, der med sine mange fantastiske eventyr har udødeliggjort sig i den litterære verden. Især Andersen tog en interessant drejning på de klassiske folkeeventyr, og skabte gennem sine egne værker en ny gren inden for eventyr, der i dag kendes som kunsteventyr.

H.C. Andersen og Eventyrgenre

”H.C. Andersen er en fattig skomagersøn fra Odense, der tidligt mister sin far. Med ti rigsdaler på lommen drager han til København for at gøre sin lykke, men dumper både som danser, sanger og skuespiller. I to år opholder han sig på samfundets bund blandt de udstødte” (Litteraturens Veje, side 177)

Selvom H.C. Andersens passion fra start lå i sangens og dansens univers, formåede han via sit unikke sprog og sin interessante skrivestil at gøre sig uforlignelig som forfatter. Han skrev gennem 40 år 156 eventyr. Andersen blev kendt for sine kunsteventyr, der besad mange af de samme træk som datidens folkeeventyr, heriblandt magi, talende dyr og planter og andre overnaturlige fænomener. Gældende for folkeeventyr er, at de aldrig foregår på bestemte tider eller steder, men i stedet taler om begyndelser som *Der var engang*, og beskrivelser som *øst for solen*. Eventyr blev i gammel tid fortalt videre fra mund til mund, hvilket betyder at de altid er korte, konkrete og lette at genfortælle. Først i romantikken begyndte man at skrive eventyrene ned. Personerne i folkeeventyr er flade og simple til et punkt, hvor man rettere kan tale om **arketyper**, heriblandt, *kongen, dronningen, prinsessen, bonden og den onde heks*.

Den dybere mening med folkeeventyr var oftest at fortælle en historie, hvor hovedpersonen udsættes for en række prøvelser for at finde sin egen identitet. Denne opbygning er tredelt, og kaldes *hjem-ude-hjem*. Denne kompositionsform indledes med, at hovedpersonen forlader/tvinges ud af sit hjem. Hovedpersonen skal derefter overvinde en række udfordringer, ex. tre prøver, i et forsøg på at få en respektabel stilling i samfundet. Her er der ofte tale om *prinsessen og det halve kongerige*. En lettere måde at opstille personernes forhold og roller i et eventyr er at benytte **aktantmodellen (bilag 1)**, hvor man indskriver et subjekt/hovedpersonen, et objekt/præmien, en giver, en modstander, en hjælper og en modtager. Her ville objektet ex. være prinsessen, giveren er kongen, subjektet og modtageren ridderen/bondemanden, modstanderen heksen og hjælperen den gamle mand.

Trods udfordringerne på hovedpersonens vej, vender hovedpersonen dog altid hjem i god behold. Oplevelserne har gjort ham/hende stærkere, klogere og bedre end før. Man taler om, at hovedpersonen har været igennem en dannelsesrejse. Den lykkelige slutning er fundamentalt for ethvert eventyr.

I modsætning til folkeeventyrene, der blev mundtligt overleveret, og hvis forfattere for altid vil være ukendte, besidder kunsteventyr et mere varieret sprog, en tydeligere morale, og en kendt forfatter.

”Formålet med omskrivningen var at tilpasse de gamle folkeeventyr til romantikkens normer og til det skriftlige medie samt at give teksterne en dobbelttydighed. Den voksne oplæser skulle underholdes lige så godt som barnet” (Bilbo Egelund, Fantasy litteratur, side 23)

Analyse af Den Lille Havfrue og Historien om en Moder

På trods af at H.C. Andersens fortællerstil primært appellerer til børns forestillingsverden, opbyggede Andersen sine eventyr i flere lag, hvilket gav de voksne mulighed for at grave dybere ned i hans tekster for mening. To eksempler af hans værker er ”Den Lille Havfrue” – et af hans allermest kendte eventyr – og ”Historien om en Moder”, der, efter en analyse, begge omhandler dybe temaer omkring det at være menneske.

Den Lille Havfrue

Sprog

Udover fokus på havfruen, gør Andersen også meget ud af lange beskrivelser af både miljø og personer i eventyret. Således formår han at male et klart, mentalt billede i hovedet på læserne, hvilket understøtter læserens adgang til at kunne leve sig ind i eventyrets univers. De lange beskrivelser følges op af lange sætninger, der indeholder flere kommaer mellem hvert punktum. Allerede i første sætning får læserne et indtryk af det detaljerede sprog, eventyret er skrevet i.

Langt ude i Havet er Vandet saa blaat, som Bladene paa den dejligste Kornblomst og saa klart, som det reneste Glas, men det er meget dybt, dybere end noget Ankertoug naaer, mange Kirketaarne maate stilles ovenpaa hinanden, for at række fra Bunden op over Vandet. (Den Lille Havfrue – en biografi af Olav Harsløf side 98, linje 1).

Som vises i citatet, benytter Andersen sig af metaforer, som når han bruger kornblomster og glas til at beskrive havets farve og klarhed. Det romantiske billedsprog tydeliggøres ved, at der er flere tilknyttede adjektiver til substantiverne, som, helt efter datidens grammatiske regler, er stavet med stort. Billedsproget hjælper med at ”farve” historien. Havet personificeres, så det næsten føles levende og ikke bare som almindeligt vand. Således har Andersen dannet et klart billede af havets skønhed, så læseren nu er parat til at dykke videre ned i det eventyr, der findes under havoverfladen.

Fortællerteknik

Eventyret om Den Lille Havfrue fortælles gennem en personbundet fortæller, der sætter indre fokus på havfruens tanker og følelser igennem historien. Dette kan blandt andet ses, når fortælleren beskriver prinsen fra havfruens perspektiv: ”O hvor dog den unge Prinds var smuk, og han trykkede Folkene i Haanden, loe og smilte, mens Musiken klang i den deilige Nat” (Den Lille Havfrue – en biografi af Olav Harsløf side 102, linje 7). Fortællermåden hjælper med at bringe liv til havfruens

karakter, samt trække sympati fra læserne, der føler sig mere emotionelt knyttet til hovedpersonen, som historien fortsætter.

Personkarakteristik

Selvom der dukker mange personer op i eventyret, som havfruens vise bedstemor og prinsens brud i slutningen, lægger historien allerstørst vægt på de to vigtigste karakterer. Her er der tale om havfruen og prinsen, der tilsammen danner rammen for eventyret.

Havfruen

Eventyrets hovedperson er den yngste af havkongens seks døtre, og hun er beskrevet som den smukkeste af dem alle. Hun er naivt besat af tanken om at leve med den smukke prins, hun frelste fra et skibsbrud, samt at optjene en menneskelig sjæl, så hun kan leve evigt i guds rige. Dette ses fra hendes udtalelse, da hun erfarer, at havfolket ikke har en udødelig sjæl: *”Hvorfor fik vi ingen udødelig sjæl?” sagde den lille havfrue bedrøvet, ”jeg vilde give alle mine hundrede aar, jeg har at leve, for blot een dag som Menneske”* (Den Lille Havfrue – en biografi af Olav Harsløf side 104, linje 38).

Havfruens naivitet belyses også i hendes forhold til kærlighed, f.eks. da hun er villig til at opgive både sin stemme og sin hale for en chance til at være sammen med en prins, hun kun kender ved ansigt. På land er havfruen både kærlig og hengiven over for prinsen, men hun bliver knust, da han vælger sin udkårne brud frem for hende. På dette tidspunkt indser hun den fejl, hun i sin blinde kærlighed har begået. Selvom hun senere får den mulighed at slå prinsen og hans kommende brud ihjel for at genvinde sin hale, viser hun sig i sidste ende som en kærlig og barmhjertig person, der hellere vil dø end at tage livet fra de to elskende mennesker.

Prinsen

Havfruens drømmemand bliver fra start beskrevet som ung og smuk. Da han finder havfruen på land, er han så godsindet, at han tager hende til sig, og sammen knytter de et tæt bånd. Prinsen holder meget af havfruen, hvilket tydeliggøres ud fra måden, han beskriver hende: *”thi du har det bedste hjerte af dem Alle, du er mig mest hengiven, og du ligner en ung Pige jeg engang saae, men vistnok aldrig mere finder”* (Den Lille Havfrue – en biografi af Olav Harsløf side 109, linje 34). Parret både kysser og kæler for hinanden, men da prinsen ser sin udkårne brud, bliver hans straks forelsket i den nye pige i stedet og tænker tilmed, at havfruen er lykkelig på hans veje. Dette kan udtrykke et godt sind, men også en barnlig naivitet fra den smukke prins side.

Tema

Eventyret om Den Lille Havfrue er en historie om overgangen fra barn til voksen og det tidsløse tema om det at blive bevidst om sin seksualitet. Havfruen er villig til at opgive sin identitet i havets rige for at kunne leve sin seksuelle fantasi med prinsen på landjorden. Hun opsøger havheksen, der gør det klart, at hvis ikke hun når at vinde prinsens hjerte, inden han gifter sig med en anden, skal hun dø som havskum på havet: *"Den første Morgen efter han er gift med en Anden, da maa dit Hjerte briste, og Du bliver til Skum paa Vandet"* (Den Lille Havfrue – en biografi af Olav Harsløf side 107, linje 37). I bytte tager heksen hendes tunge, hvilket betyder, at havfruen må vinde prinsen udelukkende gennem sin kropslige erotik. Efter at prinsen har erklæret sin kærlighed til den anden prinsesse, forærer havfruens søstre hende en kniv, som hun skal bruge til at tage brudeparrets liv, så hun selv kan genvinde sin hale og vende tilbage til havet. Halen symboliserer hendes uskyld, og havet det beskyttede barndomshjem, der er urørt af erotiske tanker og fantasier. I stedet for at vende tilbage til sit forrige, afsexualiserede liv, vælger hun at dø med den besættelse af erotisk kærlighed, hun så inderligt har ønsket sig. I nyere versioner af historien, bliver havfruen fundet af "luftens døtre", der tager hende til sig som en af deres egne. Denne slutning kan med et religiøst blik anses som et kristent ritual, der sikrer hende, at hun gennem gode gerninger kan *"skabe dig en udødelig Sjæl om tre hundred Aar"* (Den Lille Havfrue – en biografi af Olav Harsløf side 112, linje 21).

Overordnet handler eventyret om selv at tage del i sin skæbne ved at gå efter det, man virkelig ønsker sig, selvom man må ofre meget for det. En skæbne som H.C. Andersen i øvrigt mente, han selv gennemlevede. Historien om Den Lille Havfrue, der ofrer alt ved overgangen fra barndommen til den voksne erotik, er en til alle tider aktuel historie, der ikke mindst på grund af den rørende fortælling og det tidsløse tema bliver fortalt den dag i dag.

Historien om en Moder

Sprog

Som det er typisk for Andersens eventyr, er sætningerne i historien lange og beskrivende, med mange kommaer mellem hvert punktum. På mange måder er teksten poetisk og rytmisk opstillet, dog anderledes end man ville skrive i dag: *"Jeg har ikke noget at give," sagde den bedrøvede Moder, "men jeg vil gaae for Dig til Verdens Ende!"* (Historien om en Moder, Kongens Biblioteks hjemmeside linje 49). Denne sætning er et eksempel på den gammeldags ordstilling, der underbyggede mange af romantikkens eventyr. Ligesom i Den Lille Havfrue, er der desuden tilknyttet adjektiver til substantiverne, som er stavet med stort. Som i de fleste

af Andersens eventyr, er sproget ganske børnevenligt. Eksempelvis er døden ikke beskrevet som noget direkte modbydeligt, men opstillet som en bevidsthed, der udfører sin gudsgivne pligt.

Fortællerteknik

Historien om en Moder fortælles, ligesom Den Lille Havfrue, igennem en personbundet fortæller, der følger Moderen gennem hendes færd. Fortællerformen er svær at afgøre, da fortælleren overvejende giver ydre beskrivelser af karaktererne, men også benytter sig af indre fokus på Moderens følelser. Et eksempel på denne fortællerform ses fra starten af teksten, hvor fortælleren beskriver Moderens sorg til hendes barn, men uden indsigt i hendes dybere tanker: *”Der sad en Moder hos sit lille Barn, hun var saa bedrøvet, saa bange for at det skulde døe”* (**Historien om en Moder, Kongens Biblioteks hjemmeside linje 1**). Gennem fortællingen er det let at forestille sig, at Andersen vandrer i Moderens fodspor og beskriver, hvad han selv betragter på vejen.

Personkarakteristik

I modsætning til eventyret ”Den Lille Havfrue”, indeholder ”Historien om en Moder” kun to personer, som bærer dybe karaktertræk, og som er værd at fordybe sig i. Her er der tale om Moderen og Døden, historiens prota- og antagonist.

Moderen

Det indikeres i eventyret, at hovedpersonen er en smuk kvinde, med klare øjne og langt, kønt sort hår, som søen og den gamle kone ønsker at tage fra hende: *”Jeg holder af at samle paa Perler og dine Øine ere de to klareste jeg har seet”* (**Historien om en Moder, Kongens Biblioteks hjemmeside linje 34**), *”men Du kan give mig dit lange sorte haar, du veed nok selv det er kjønt, og det kan jeg lide!”* (**Historien om en Moder, Kongens Biblioteks hjemmeside linje 50**). Udover at være smuk, er moderen desuden en elskende og viljestærk person, der er villig til at vandre helt til det hinsidige, samt ofre alle hendes personlige værdier for at genvinde sit barns liv. Kilden til hendes vilje kommer i væsentlig grad af hendes stærke tro til gud, som hun flere gange refererer til i eventyret: *”vor Herre vil ikke tage ham fra mig!”* (**Historien om en Moder, Kongens Biblioteks hjemmeside linje 8**), *”Vor Herre har hjulpet mig!”* (**Historien om en Moder, Kongens Biblioteks hjemmeside linje 44**), *”bær det ind i Guds Rige!”* (**Historien om en Moder, Kongens Biblioteks hjemmeside linje 86**). På mange måder er hun symbolet på den mor, vi alle kender, der med sin betingelsesløse kærlighed vil opgive alt for at redde sit barn.

Døden

Ligesom i den virkelige verden, er døden spontan. I starten af eventyret dukker døden op, siger intet til den fortvivlede mor, og fører hendes søn væk, da hun besvimer. I modsætning til den klassiske illustration af et skelet med sort kåbe, er døden her karikeret som en tildækket gammel mand: *”Da bankede det paa Døren og*

der kom en fattig, gammel Mand svøbt ligesom i et stort hestedækken,” (Historien om en Moder, Kongens Biblioteks hjemmeside linje 3).

Døden er nådesløs i sine gerninger, men ikke ond. Han er fuldt klar over de ting, han gør, men erklærer, at det er i guds vilje, hvilket ses, da han forklarer sit bånd til ”Vor Herre” for moderen: *”Jeg er hans Urtegaardsmand! Jeg tager alle hans Blomster og Træer og planter dem ud i den store Paradisets Have i det ubekjendte Land,”* (Historien om en Moder, Kongens Biblioteks hjemmeside linje 71).

Tema

Historien om en Moder er først og fremmest en fortælling om en moders ubetinget kærlighed til sit barn, og om hvordan hun er villig til at rejse helt til dødsriget i kærlighedens navn. Kristendommen spiller en stor rolle i eventyret, da moderen på intet tidspunkt afviger fra sin stærke tro på gud, hvilket også er det, der fører hende fremad. Døden, samt følelserne af tab, sorg og accept, udgør også en vigtig del af historien. Moderen må ikke blot opleve sorgen over sin søns død, men må gennemgå en lang rejse for at kunne acceptere, at han får det bedre i efterlivet. Vigtigst af alt er dog temaet om moderlig kærlighed/det ubrydelige bånd imellem mor og barn, som tydeliggøres af Moderens mange sorgfulde udråb om hendes søns sikkerhed: *”Giv mig mit Barn tilbage!” sagde Moderen og græd og bad”* (Historien om en Moder, Kongens Biblioteks hjemmeside linje 73), *”Da skreeg Moderen af Skræk ”hvilken af dem var mit Barn!””* (Historien om en Moder, Kongens Biblioteks hjemmeside linje 86),

Det endelige budskab i eventyret må være, at vi mennesker bør acceptere vores begrænsninger. Livets gang kan vi ikke kontrollere. Det må vi overlade til Gud. Budskabet underbygges af, at Moderen lader sit barn svæve til Guds himmel og opgiver at få ham med tilbage til det, der muligvis ville blive et yderst plagsomt liv.

Eventyr i dag

Eventyr har altid været glimrende underholdning og livstolkning for mennesker i alle aldre. Før romantikken, var det primært i de lavere sociale samfundsgrupper, at eventyrene blev mundtligt overleveret. Det kunne f.eks. ske på markedspladsen eller på kroer. Dengang blev det anset som en kunst at kunne fortælle eventyr. En kunst, som kun de klogeste mennesker kunne mestre. I 1800-tallet samlede brødrene Grimm diverse eventyr og kvad fra dansk og tysk fortid, og udgav dem i samlingen **Grimms eventyr (bilag 2)**. Samlingen banede senere vej for romantikkens kunsteventyr, der siden gjorde eventyrgenre til en fast del af barndommens kultur. I dag har datidens eventyr ansporet vejen til en helt ny genre, der har taget den moderne verden med storm. Fantasygenre har

med sit fokus på magi, talende dyr og fortryllende racer som elvere og dværge ladet sig inspirere af romantikkens fortællertekniske opfindelse.

Hvad der gør sig gældende både for eventyr og for moderne fantasy er den fokus, der er sat på middelalderen. Her kan man eksempelvis tale om alle de eventyr, der indeholder en konge, en prinsesse og en ridder og fantasiklassikeren, ”Ringenes Herre”, af J.K. Tolkiens (**bilag 3**).

Historisk set var middelalderen en mørk tid, der var plaget af sygdom, sult og fattigdom. Fra romantikerens syn, derimod, repræsenterede middelalderen en tid, der accepterede religion og overtro for det, man sagde, det var. Middelalderen blev antaget som et fantasifuldt alternativ til den rationelt tænkende virkelighed, der stadig appellerer til mange kreative hoveder i dag.

”Interessen for middelalderuniverset har holdt sig fra romantikkens eventyrlige fortællinger frem til nutidens fantasy. For romantikerne repræsenterede middelalderen en tid, der lå før renæssancen og oplysningstiden. Det vil sige, en tid før man satte spørgsmål ved de højere magter i universet og menneskets religiøse bindinger til dem, det være sig hedenske som kristne” (Bilbo Egelund, Fantasyliteratur side 46).

De magiske skabninger og racer, der eksisterer i eventyr- og fantasyuniverset, er en let måde for mennesker at identificere andre på. De skovlevende elvere karakteriseres som slanke og yndefulde, men arrogant bedrevidende, mens dværgene derimod ses som stærke og stolte, men aggressive. Også menneskene bliver tildelt karaktertræk, mest som en grådig race, der begærer magt over alt andet. I virkelighedens verden er det selvfølgelig ikke rimeligt at tilegne alle mennesker ét fællestræk, som man gør det i fantasiens univers. Betragter man virkelige menneskers forskellige adfærd, kan man finde både træk fra elvere, dværge og hobbitter, selv orkere og trolde. Det kan derfor virke spændende at forvandle alle slags mennesker til magiske racer, og samle dem i små fiktive samfund, der på trods af deres forskelligheder må hjælpe hinanden med at udvikle deres fælles verden.

Skurkene er dem, der modstår idéen om fællesskab og det multikulturelle samfund, heriblandt Snedronningen, fyrst Sauron fra Ringenes Herre og Narnias Hvide Heks. Som i de gamle eventyr, er det dog altid de gode kræfter, der ender med at vinde. Således repræsenterer fantasyuniverset den ideelle, utopiske verden, der ikke findes i det virkelige liv.

”Der skal alliancer af højst forskelligartede væsner med højst forskelligartede mentaliteter og kulturer til for at bekæmpe ondskaben i fortællingerne. Ondskaben selv, og ikke mindst dens bevidste eller ubevidste handlinger, er netop kendetegnet ved monokultur og snæversyn, ved mangel på forståelse og tolerance over for det, der er anderledes” (Bilbo Egelund, Fantasy litteratur side 38).

Skrev H.C. Andersen Fantasy?

På trods af at H.C. Andersen er kendt og respekteret, ikke kun som Danmarks, men måske som verdens største eventyrforfatter, minder hans historier på mange måder mere om moderne fantasy end om gamle folkeeventyr. Se fx på den åbne verdenskonstruktion, der ofte bliver brugt i moderne fantasyfortællinger og også bruges i flere af Andersens større værker, heriblandt **Snedronningen**, **Den Lille Havfrue** og **Historien om en Moder**.

Når man taler om åben verdenskonstruktion i et fantasyperspektiv, taler man om en fortælling, hvor der findes en forbindelse imellem real-verdenen (virkeligheden) og den magiske verden. Som et eksempel kan man tale om garderobeskabet i Narnia, der fungerer som adgangsportalen fra Digory Kirkes hjem til Aslans rige. H. C. Andersen benyttede også denne åbne verdenskonstruktion i flere af hans eventyr, heriblandt i **Den Lille Havfrue**, hvor havriget ligger skjult fra ”virkeligheden” under havoverfladen. I **Historien Om en Moder** rejser moderen væk fra sit hjem, og ud til dødens urtegård for at frelse sin søns sjæl, imens Gerda fra **Snedronningen** rejser ud fra sit normale hjem, til en verden af troldkvinder, talende dyr og djævl.

”Disse tre eventyr ligner moderne fantasy på flere punkter, f. eks. ved den ’åbne’ verdenskonstruktion. De ligner til gengæld ikke folkeeventyr ret meget, selvom der er benyttet løsrevne folkeeventyringredienser” (Bilbo Egelund, Fantasy litteratur side 23).

Eksempler på løsrevne ingredienser fra folkeeventyr kunne være, at de tre hovedpersoner i eventyrerne gennemgår en hjem-ude-hjem rejse på deres færd, og at der hverken bliver angivet tid eller sted i nogen af eventyrene. Når det handler om genre, er det dog vigtigt at nævne, at Andersen aldrig gav sine historiers genre meget tanke. I stedet skrev han frit, som det passede ham. Uanset omstændighederne, har H. C. Andersen i dag banet vej for mange moderne fantasy hit, heriblandt Disney, der har produceret film som *Tangled* (inspireret af Rapunzel), *Frozen* (inspireret af **Snedronningen**) og **Den Lille Havfrue** (bilag 4).

Konklusion

Eventyrfortælling var engang en kunst, der blev overleveret fra mund til mund, både med den hensigt at underholde og at forstå livet igennem moraler. I romantikken, en historisk periode i Danmark præget af dyb fattigdom, havde man sandsynligvis et behov for at ”drømme sig lidt væk” fra den triste hverdag og fokusere på det inderlige og spirituelle. Her blomstrede interessen for folkeeventyr, blandt andet ved brødrene Grimms indsamlinger af hundrede år gamle folkeeventyr, og ved forfattere som H. C. Andersen, der skrev de allerførste kunsteventyr.

Det der bl.a. adskiller kunsteventyr fra gamle folkeeventyr er, at folkeeventyr blev mundtligt overleveret fra person til person, imens kunsteventyr havde oprindelse fra forfattere, man kendte navnet på. Derudover var folkeeventyr tilegnet voksne lyttere, imens kunsteventyr fra romantikken primært blev formidlet til børn, men også appellerede til voksne, idet kunsteventyrene havde en underforstået morale. De mange interessante budskaber, der er at finde i diverse eventyr, har været inspirerende for lyttere i alle aldre, og de magiske elementer har siden inspireret fantasy som en genre, der har taget den moderne verden med storm, både inden for film og andre medier.

Hvad der er interessant at bemærke ved fantasy og kunsteventyr, er den storslående lighed, der findes mellem de to genrer. Den åbne verdenskonstruktion findes i flere fantasyhistorier og også i mange af H.C. Andersens kunsteventyr. De ”farverige” personkarakterer, er ikke så flade som man oftest ser i de traditionelle folkeeventyr, og de gennemgår en rejse for at udvikle dem selv psykisk, og ikke blot for at få en højere status i samfundet.

Denne dannelsesrejse, sammen med de mange fantastiske skabninger, der udgør eventyrenes univers, er ikke blot fantastisk underholdning, men en rejse væk fra den kedelige virkelighed til en verden, hvor alt er muligt. Hvorvidt man vælger at kalde det fantasy, eventyr, eller noget helt tredje, så har disse historier været en spændende underholdningskilde, og er det stadig den dag i dag.

Dato: 20.02. 2017

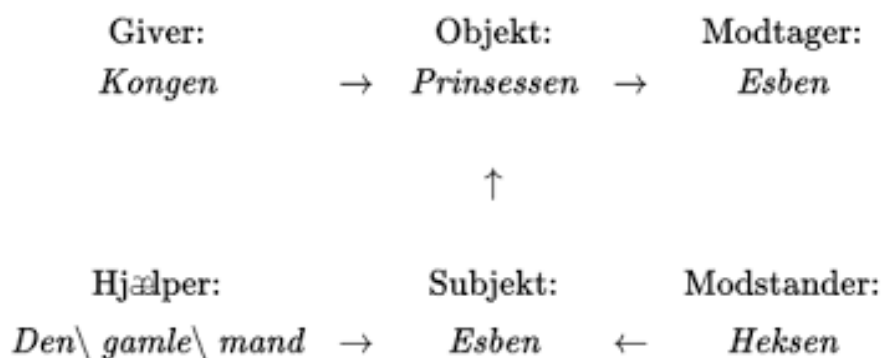

Litteraturliste

- Egelund, Bilbo: *"Fantasy litteratur"*, Gyldendal, 2011
- Fibiger, Johannes og Lütken, Gerd: *"Litteraturens Veje"*, Systime, 2004
- Harsløf, Olav: *"Den Lille Havfrue"*: Gyldendal, 2016
- <http://wayback-01.kb.dk/wayback/20101108104440/http://www2.kb.dk/elib/lit/dan/andersen/eventyr.dsl/hcaev042.htm>

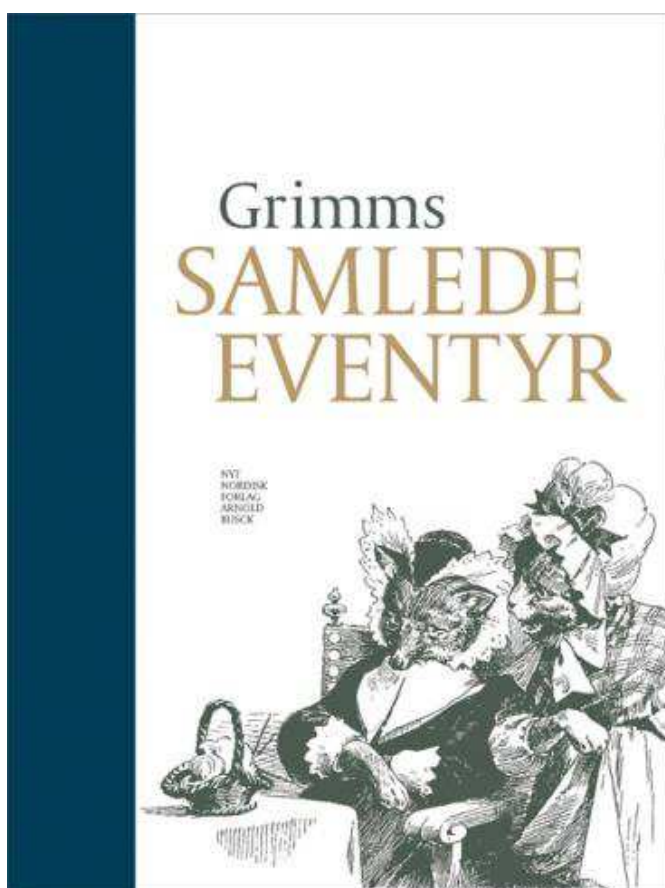
Bilag 1.

Aktantmodellen, der kan bruges til at sætte karaktere fra folkeeventyr i rammer. Dette gør dem lette at genkende.

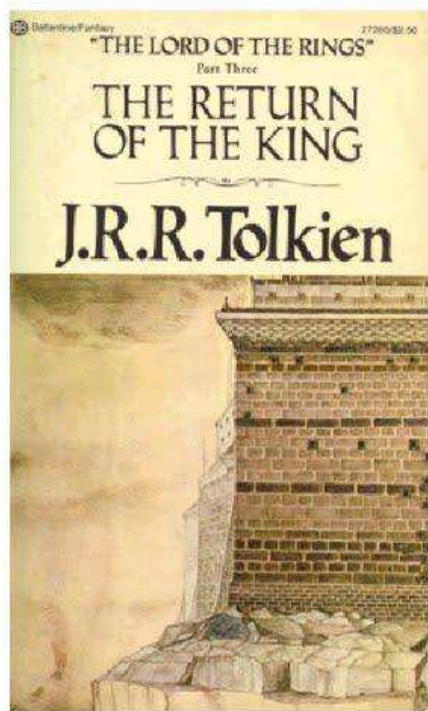
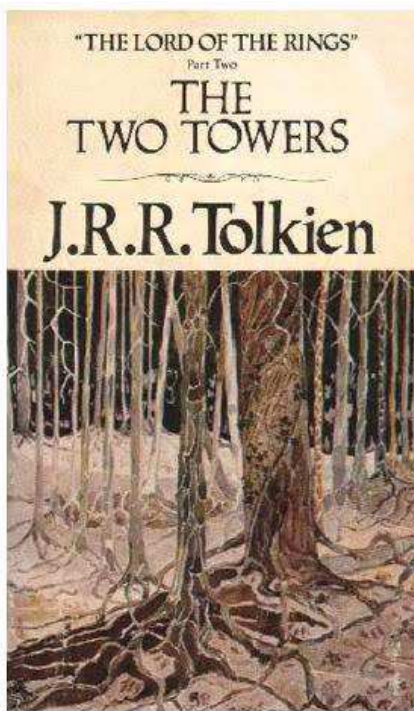
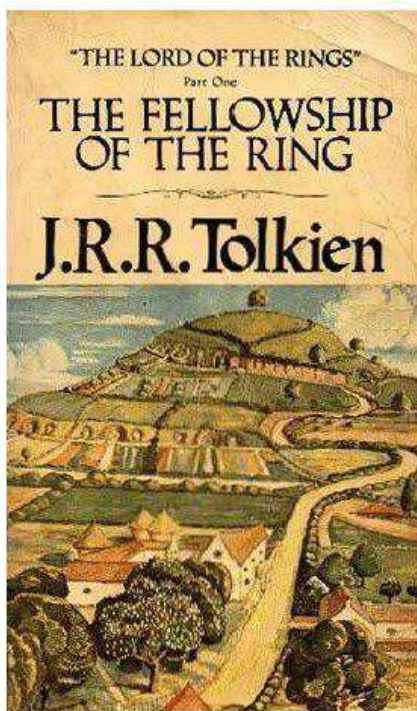
Bilag 2.

I 1800-tallet indsamlede de tyske Brødrene Grimm en stor samling af hundrede år gamle folkeeventyr, og udgav dem alle i én stor samling af folkeeventyr.

Bilag 3.

J.K. Tolkiens triologi ”Ringenes Herre” er blevet verdensberømt som roden til moderne fantasy. Ligesom folkeeventyr, foregår historien i et middelalderligt miljø, som mange nye fantasy-medier efterligner.

Bilag 4.

Folkeeventyr har haft stor indflydelse på moderne underholdning. Især Disney har videreført populariteten og bl.a. filmatiseret et af Andersens største værker som animationsfilm.

